

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. de heer drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Den Haag, 25 mei 2021

Uw referentie:
2021-0000066701

Onderwerp: De wijze waarop overheidsorganisaties publiceren over criminaliteit en ‘herkomstlanden’ - uw brief gedateerd 28 april 2021

Excellentie,

Allereerst spreken wij hierbij onze dank uit voor de aandacht die u en uw team en de ministers van Justitie en Veiligheid en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben geschonken aan bovenbedoeld onderwerp. Wij zijn verheugd met uw toezegging dat voortaan méér relevante informatie zal worden gegeven wanneer overheidsinstituten rapporteren over criminaliteitscijfers en migratieachtergrond.

Ondanks uw brief en ondanks het gesprek dat wij met elkaar voerden op 19 april 2021 blijven een aantal vragen onvoldoende beantwoord. Hieronder lichten wij dit toe.

Onduidelijkheid over neveneffecten van de overheidscommunicatie

In uw brief schrijft u dat u zich realiseert dat beschrijvende statistieken - uitgesplitst naar ‘afkomst’ - *“een onbedoeld neveneffect kunnen hebben dat ze stereotypen kunnen bevestigen en versterken”*. Ten eerste zouden we met klem willen benadrukken dat het geenszins is uit te sluiten dat ook zogenoemde *verklarende* statistieken over criminaliteit en ‘afkomst’ zulke effecten met zich meebrengen (en niet alleen *beschrijvende* statistieken).

Ten tweede stellen wij naar aanleiding van uw opmerking de volgende vragen: waarom verrichten overheidsinstituten geen onderzoek naar dergelijke effecten van overheidscommunicatie? Wat is er na tientallen jaren bijvoorbeeld bekend over de vraag hoe burgers deze overheidscommunicatie opvatten? Als politieagenten aangeven dat ze het terecht vinden om burgers op basis van hun ‘etnische achtergrond’ staande te houden vanwege ‘oververtegenwoordiging’ in de statistiek ¹ wat is er dan mis gegaan in de overheidscommunicatie over zulke statistiek? Het is onaanvaardbaar dat overheden blijven rapporteren over ‘criminaliteit’ en ‘afkomst’ zonder dat zulke vragen gesteld en beantwoord worden. Het lijkt ons vanzelfsprekend dat zulke kennis essentieel is om een zorgvuldige afweging te maken

---

¹ [Lamers, M., ‘Ethnic Profiling, Nationale Politie Eenheid Oost Brabant’, 1 juli 2015.](#)

tussen het 'nut' van de data-koppelingen (alsmede de gekozen communicatie hierover) enerzijds en schadelijke neveneffecten anderzijds.

Onduidelijkheid over de betekenis van 'politiek-maatschappelijke overwegingen'

In uw brief noemt u de recente motie Van der Staaij (35 570, nr. 31) als motivatie voor de data-koppelingen (tussen criminaliteit en 'afkomst') en de communicatie hierover.

Wij vragen om nadere toelichting over deze motivering. Welke aanleiding wordt door de betrokken ministers gezien als - zelfstandig - voldoende aanleiding om vanuit overheidsinstituten te rapporteren over criminaliteitscijfers, uitgesplitst naar 'land van herkomst'? Beschouwt u een motie (gesteund door een Kamermeerderheid) als een aanleiding die op zichzelf rechtvaardigt dat er vanuit overheidsinstituten wordt gerapporteerd over criminaliteitscijfers uitgesplitst naar 'herkomstland'?

Wij wijzen in dit kader wederom op mensenrechtelijke aspecten van de data-koppeling en de communicatie hierover, zoals eerder verwoord door het College voor de Rechten van de Mens, het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten en de European Commission against Racism and Intolerance. Zie hieronder ook ons voorstel, nummer (v).

Onduidelijkheid over de gegeven reden 'gelijke posities'

Tijdens ons gesprek met u op 19 april 2021 hebben wij u verzocht om in uw brief (toentertijd in conceptvorm aan ons verschaft) duidelijkheid te geven over de vraag of er momenteel - als beleidsdoelstelling - gestreefd wordt naar 'gelijke posities' (en 'evenredigheid') op het terrein van criminaliteit. Die verduidelijking treffen wij niet aan in uw brief van 28 april 2021. Tijdens ons gesprek meldde u overigens dat u niet bekend was met het bestaan van een dergelijke beleidsdoelstelling.

Inmiddels schreef dhr. Grapperhaus in zijn Kamerbrief van 3 mei 2021 (kenmerk 3284169) over de motie Van der Staaij: *"Vervolgens licht ik toe waarom vervolgonderzoek nodig is om de geschetste oververtegenwoordiging beter te begrijpen en tot een gerichte aanpak te komen."*

Waarom zou er een 'gerichte aanpak' moeten komen ten aanzien van 'oververtegenwoordiging' wanneer er ten aanzien van 'oververtegenwoordiging' geen beleidsdoelstellingen zijn?

En ook in uw brief van 28 april 2021 lijkt de doelstelling 'gelijke posities' centraal te staan in de motivering achter de data-koppeling (van data over criminaliteit en van 'herkomstland') en de overheidscommunicatie hierover.

Onze achterliggende hoofdvraag aan de betrokken ministers is daarom nog steeds: waarom koppelen overheidsinstituten de betreffende data en rapporteren zij hierover?

Tijdens ons gesprek op 29 april hebben wij onze zorgen nog eens uitgesproken. Door herhaalde testen en onderzoek wordt steeds meer kennis opgedaan over discriminerend gedrag op bijvoorbeeld de arbeidsmarkt en de woningmarkt. De vooroordelen die bij zulke fenomenen een rol spelen bestaan dankzij communicatie: de verhalen die burgers van anderen horen, al dan niet in combinatie met eigen ervaringen.

Ook de overheid kiest hier een rol in. De toezeggingen in uw brief betekenen een eerste aanpassing van die rol.

Wij zullen richting relevante ministers in een nieuwe regering blijven bepleiten dat er méér verandering nodig is. En betere antwoorden. Completere afwegingen.

Wij zullen daarom aandacht blijven vragen voor onze overige voorstellen, als volgt samen te vatten.

Ons toekomstbeeld: Koppel data over afkomst en data over criminaliteit niet langer aan elkaar.

Tot die tijd: Als de overheid criminaliteitscijfers tóch indeelt naar ‘afkomst’, benoem dan alles. Dit betekent onder meer:

- i) Presentatie en visualisaties van ‘naakte’ cijfers geheel beëindigen (o.a. op Statline en in de gebruikelijke staafdiagrammen).
- ii) Vermeld bij verklarende statistiek (decompositieanalyses/multivaraiate analyses) altijd alle -in literatuur genoemde- risicofactoren waarvoor niet is gecorrigeerd en/of waarvoor géén data beschikbaar zijn.
- iii) Voeg nieuwe data toe aan de analyses, voor risicofactoren waarvoor momenteel nog geen data bestaan. Bestaande data-sets zijn niet afdoende om allerlei speculatie te bestrijden.
- iv) Leg elke keer uit op welke manier de koppeling tussen ‘afkomst’-data en criminaliteitsdata noodzakelijk (kunnen) zijn voor beleid en hoe de koppeling noodzakelijk is geweest in het verleden.
- v) Maak de juridische toetsing - waarnaar door uw team werd verwezen tijdens ons gesprek op 19 april - openbaar. Laat (daarnaast) de juridische/mensenrechtelijke afweging zien tussen ‘noodzaak’ en (onbedoelde) schadelijke effecten. Doe wat met de adviezen en zorgen die geuit zijn door o.a. ECRI en het College voor de Rechten van de Mens. Een goede afweging omvat o.a. kennis over de wijze waarop de overheidscommunicatie door burgers wordt opgevat/begrepen. Kennis die na tientallen jaren nog steeds ontbreekt.
- vi) Koppel ‘criminaliteit’ niet langer aan ‘integratie’. Als het doel is om neutraal, objectief onderzoek te doen naar correlaties tussen criminogene risicofactoren en crimineel gedrag is het label ‘integratie’ vooringenomen en manipulatief.

Uiteraard staan we te allen tijde klaar om toelichting te geven op onze vragen en voorstellen.

Hoogachtend,

Stichting Samenwerkingsverband Marokkaanse Nederlanders: **Bouchaib Saadane**, voorzitter

Stichting Ocan: **Cynthia Ortega-Martijn**, directeur/bestuurder

Stichting Inspiraakorgaan Turken in Nederland: **Zeki Baran**, voorzitter

---

In kopie versturen wij deze brief naar:

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, drs. K.H. Ollongren

Minister van Justitie en Veiligheid, mr. dr. F. B.J. Grapperhaus